

ЛИЧНО СТРОГО СЕКРЕТНО!

ЕКЗ. А

1234
ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ
ДР. ТОДОР ЖИВКОВ

А Н А Л И З

ОТНОСНО: Състоянието на гръцко-американските отношения

Гръцко-американските отношения продължават да се намират в положение, което не е характерно за съюзнически държави. Официалните правителствени говорители на двете страни признават наличието на стагнация в двустранните връзки.

Гърция отхвърли поддържаните от САЩ формули за завръщане на страната във военната структура на НАТО, отказа да продължи договора за действие на двете радиостанции на "Гласът на Америка" и отлага ратифицирането на договора за статута на американските военни бази на гръцка територия.

Действията на Гърция се определят от нарастналите й възможности да провежда по-независима от американците прозападна политика и от засилените антиамерикански настроения, които са траен елемент от вътрешнополитическата обстановка. Те завладяха не само опозицията, но и по-голяма част от гръцката буржоазия, която преориентира икономическите си интереси към Западна Европа. Понастоящем не съществува организирана вътрешно-

политическа сила, която открито да защитава американските интереси. Единствено крайно десните реакционни сили, идейно-политически разобличени и организационно разбити, използват активно пропагандните си органи срещу възприетия от Караманлис външнополитически курс.

Договорът за пълноправно членство на Гърция в ЕИО обезпечават гаранция на режима на Караманлис от действия срещу него от страна на крайно десните елементи, подпомогнати от САЩ. Подкрепата на Франция и другите страни-членки на Общността дава възможност на Гърция да проявява твърдост срещу натиска на САЩ.

В резултат на засилените националистически настроения в Гърция усилията на САЩ за компромисно решение на спорните въпроси между Гърция и Турция в интерес на НАТО срещат упорита съпротива. Основни носители на тези настроения са както гръцката буржоазия като цяло, така и въоръжените сили. Правителството на Караманлис се надява САЩ да окажат съществен натиск върху Турция за промяна на позициите ѝ по кипърския проблем и по спорните въпроси в Егейско море. Те разчитат на предизборните обещания на Картър в полза на гърците, на икономическите затруднения на Турция и нестабилното политическо положение на Еджевит, като предпоставки за постигането на изгодно за Гърция решение. Караманлис съзнава значението на Гърция за САЩ след закриването на американските военни бази в Иран и създадените предпоставки за контрол по изпълнението на договора САЛТ-2 от територията на Гърция и Турция. Както правителството, така и опозицията в страната открито изразяват оценките си, че САЩ провеждат политика на покровителствуване на Турция, което се явява основна причина за влошаване на гръцко-американските отношения. След провала на инициативите на Валдхайм по кипърския проблем и мисията на генерал Хейг по "специалния" статут на Гърция в НАТО Ка-

раманлис зае по-твърда позиция по отношение на САЩ.

Независимо от влошаването на двустранните отношения, САЩ запазват военното си присъствие в Гърция. Те започнаха мълчаливо, макар и ограничено, прехвърляне на електронни и телекомуникационни съоръжения от Иран в базите си на о-в Крит. От началото на 1979 г. започна реорганизация на американските разузнавателни служби в Гърция. При посещението си в Атина заместник държавния секретар на САЩ Кристофър постави въпроса за разширяване на американските бази, а Нелсън Рокфелер – личен пратеник на Картър, е настоявал за официалното съгласие на гръцкото правителство за настаняване на гръцка територия част от американските военни съоръжения от Иран. Гръцкото правителство продължава да проявява резервираност поради силното противодействие на прогресивните и демократични опозиционни сили и възможностите да се възползува от засиления американски интерес за получаването на икономическа изгода и политически предимства по отношение на Турция. Гърция проучва и въпроса за юридическото положение на базите при условие, че не е продължен срока за тяхното ползване.

Наред с военното си присъствие САЩ полагат усилия да разширят икономическите си интереси в Гърция. През юли 1979 г. в Министерството на търговията на САЩ се проведе семинар по гръцко-американските икономически отношения, а през октомври т.г. в Гърция се очаква голяма група американски бизнесмени за проучване възможностите за капиталовложения и търговско-икономически договори.

Правителството на Караманлис поставя решението на въпросите за статута на американските бази и радиостанции и евентуалното разширяване на американското военно присъствие в Гърция в зависимост от приемането на искания от Гърция "специален" статут във военната организация на НАТО и запазване на интересите ѝ в Егея и Кипър.

Като използва силата и влиянието на гръцкото лоби в Конгреса на САЩ, Караманлис оказва натиск върху администрацията на Картър да се откаже от подкрепата за Турция и да не допусне нарушаване на равновесието на силите в Егея. Отказът на Гърция да участва в маневри на НАТО през есента на 1979 г. също има антиамериканска насоченост. Караманлис оказва косвен натиск върху САЩ и чрез балканската си политика и "отвора" към социалистическите страни. САЩ разглеждали като отрицателен фактор за гръцко-американските отношения инициативите на Караманлис за общобалканско сътрудничество и действията му за неутрализиране на китайското влияние на Балканите, които не съвпадали със стратегията на НАТО.

При запазено военно и икономическо присъствие и отслабено политическо влияние на САЩ в Гърция се очертава трайна тенденция на застой в гръцко-американските отношения.

Без да заплашва сериозно военните и икономически интереси на САЩ, правителството на Караманлис се явява задържаш фактор в развитието на гръцко-американските отношения. То се стреми да провежда дозирана политика за по-нататъшно освобождаване на политическия си курс от пряката американска зависимост.

Администрацията на Картър е недоволна от линията на гръцкото правителство, но при оформящата се вътрешна и международна обстановка не е в състояние да предприеме динамични действия срещу Караманлис, още повече, че няма алтернатива за неговата смяна.

Рег. № 16463^a

8.9 1979 г.

С о ф и я

МИНИСТЪР:

